

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดิน
ตำบลบ้านดิน อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดิน

www.bantin.go.th

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถิ่น

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

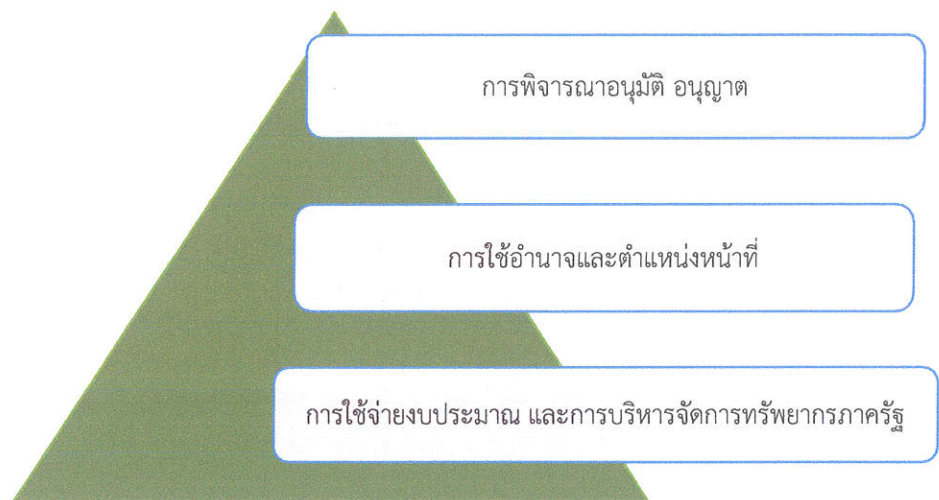
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กร มีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

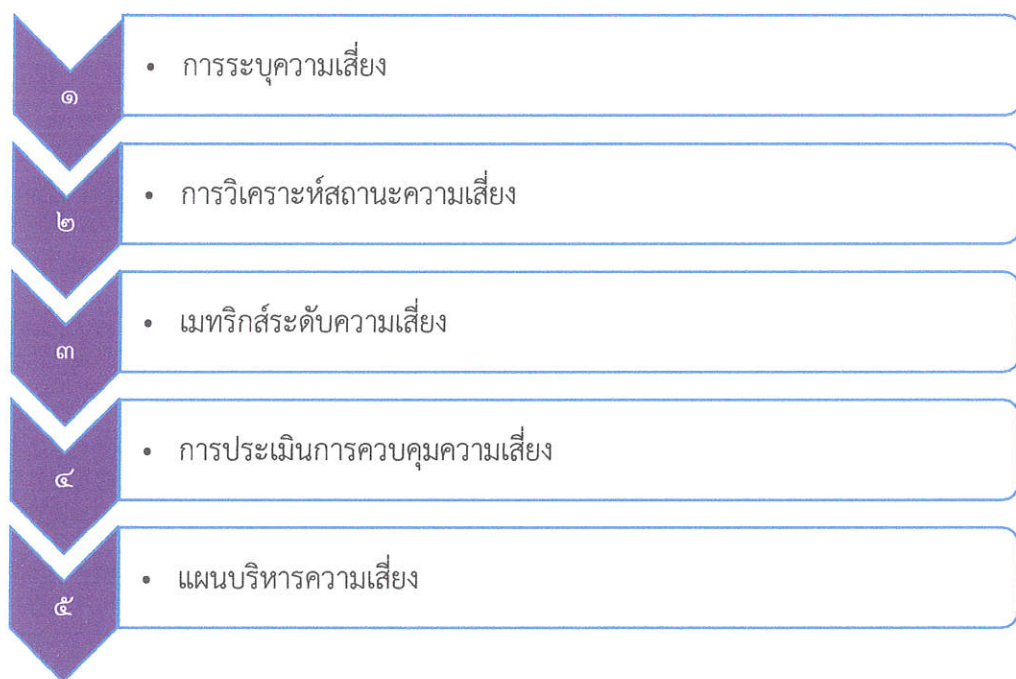
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
2. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
3. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

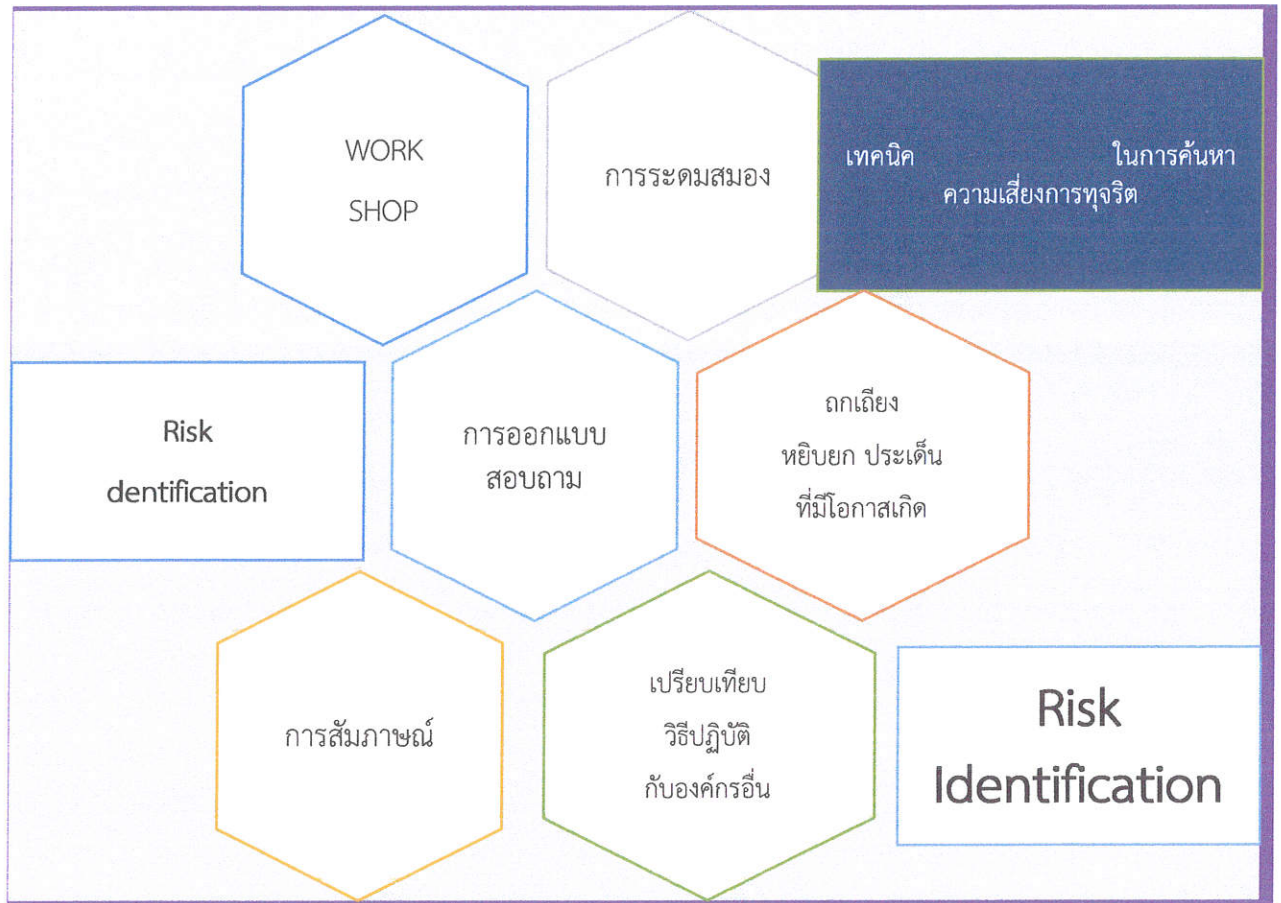

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ 1 ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีมานาน อยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประเมินการล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัย ด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสียง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสียง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสียงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสียง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสียง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสียงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสียงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสียงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสียงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสียงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสียง (Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสียงจากโอกาสที่จะเกิดความเสียง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสียงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$$\text{ระดับความเสียง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ} \\ (\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสียง	คะแนนระดับความเสียง	มาตรการกำหนด	การแสดงสีสัญลักษณ์
เสียงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมนซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสียง	สีแดง
เสียงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสียง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสียง แต่มีมาตรการควบคุมความเสียง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสียง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕
	๑	๒	๓	๔	๕

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

การรายงาน/แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี ๒๕๖๗

ประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง					มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือการดำเนินการเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยง
		ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก	
การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในอำนาจความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	๑.การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อใช้ดุลพินิจให้ความเห็นชอบเพื่อพิจารณาอนุมัติ อนุญาตไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	✓						๑.ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานแสดงเจตนากรณีไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) เมื่อวันที่ ๒๘ มี.ค.๒๕๖๗
	๒.การเรียกรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อผลประโยชน์แห่งความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต	✓						๒.องค์กรการบริหารส่วนตำบลยางยัง เน้นย้ำให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกคนมีความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และมีการอบรมเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ
	๓.การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อดำเนินการอนุมัติ อนุญาต แม้เอกสารหรือหลักฐานหรือเงื่อนไขที่กำหนดไม่ครบถ้วน	✓						๓.เจ้าหน้าที่ที่มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และแสดงแผนผังการปฏิบัติงาน (Work flow) โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน และกรอบระยะเวลาชัดเจน
	๔.รับสินบนจากผู้ขออนุญาตก่อสร้างอาคาร รื้อถอน ดัดแปลง เพื่อให้ตรวจผ่านมาตรฐาน	✓						๔.หน่วยงานไม่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการรับสินบนเกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘

ประเด็นความเสี่ยงการ ทุจริตในประเด็นที่ เกี่ยวกับการรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง					มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือการ ดำเนินการเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยง
		ไม่มี	ต่ำ มาก	ต่ำ	กลาง	สูง มาก		
การใช้อำนาจตาม กฎหมาย	๑.การรับสินบนเพื่อนำทรัพย์สินของ ทางราชการไปใช้ประโยชน์แก่ บุคคลภายนอก เช่น รับทรัพย์สินเพื่อ นำรถของทางราชการไปรับส่ง บุคคลภายนอก	✓					๑.มีทะเบียนคุมการใช้ยานพาหนะของ ทางราชการอย่างชัดเจน	๑.หน่วยงานประชุมทบทวนความเข้าใจในการ ปฏิบัติงานใช้อำนาจหน้าที่กฎหมาย โดยเป็น วาระการประชุมของการประชุมขององค์กร บริหารส่วนตำบลบ้านถิ่น เมื่อวันที่ ๓๑ ต.ค. ๒๕๖๖
							๒.หน่วยงานมีการจัดประชุมทบทวน ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และมีการ อบรมเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้แก่ ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน	๒.หน่วยงานไม่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการรับ สินบนเกี่ยวกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย
การจัดซื้อจัดจ้าง	๑.กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการ จัดหาพัสดุ	✓					๑.หน่วยงานประชาสัมพันธ์แผนการ จัดซื้อจัดจ้างประกาศการจัดซื้อจัดจ้าง ของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ เป็น ปัจจุบัน	๑.หน่วยงานมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตาม พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารงานพัสดุ พ.ศ.๒๕๖๐
							๒.มีขั้นตอนกระบวนการในการแต่งตั้ง คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการ พิจารณารับบุคคลเข้าปฏิบัติงานอย่าง โปร่งใส เป็นธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับ ซ้อน	๒.หน่วยงานไม่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการรับ สินบนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง

ประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง					มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ผลการดำเนินการตามมาตรการหรือการดำเนินการเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยง
		ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก	
การบริหารงานบุคคล	๑.การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์เพื่อรับพนักงานจ้างหรือลูกจ้างเข้าทำงาน	✓						๑.หน่วยงานมีการเปิดเผย ประชาสัมพันธ์การรับสมัครพนักงานหรือลูกจ้าง ผ่านช่องทางเว็บไซต์ของสำนักงานและการปิดประกาศประชาสัมพันธ์
								๒.ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานแสดงเจตนากรณีไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ใดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) เมื่อวันที่ ๒๘ มี.ค.๒๕๖๗
								๓.หน่วยงานไม่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการรับสินบนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง
								๓.หากมีการฝ่าฝืนหรือกระทำผิดตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับการพิจารณาทางวินัยตามระเบียบข้อบังคับ
								๔.มีขั้นตอนกระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาบุคคลเข้าปฏิบัติงานอย่างไร้ประไร เป็นธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน